

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

№ 083688

ISSN:
3060-5245

Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'liqin Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vitautes Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 403-sahifa.
2026-yil, sentabr.

MUNDARIJA

IQTISODIYOT FANLARI

КУРПАЯНИДИ КОНСТАНТИН ИВАНОВИЧ

Стратегии цифровой трансформации в Европейском союзе и потенциал институционального трансфера Французского опыта в Узбекистан.....11

ERGASHEV RUSTAM RAJABOVICH

Ilmiy ishlanmalar asosida Spin-off korxonalarini tashkil etish va rivojlantirishning bosqichli boshqaruv modeli.....25

ABDURAXMANOVA MUQADDAS TOXTASINOVNA

Temir yo'l transporti korxonalarida ekologik-iqtisodiy samaradorlikni oshirishning ilg'or mexanizmlari.....34

ABDULLAYEV ILYOS AXMADOVICH, JABBOROV JAMOLIDDIN MUXAMMADJON O'G'LI

Surxondaryo viloyatida demografik jarayonlarning statistik tahlili.....44

XASANOV SANJARBEK ABDUMANNOBOVICH

Sanoat korxonalarida raqamli transformatsiya darajasini baholash uslubiyoti ("Farg'onaazot" AJ misolida).....50

ABDURAZAKOVA NARGIZA RIXSIBAYEVNA

Aksiyadorlik jamiyatlarida xususiy kapital rentabelligiga ta'sir etuvchi omillar: O'zbekistonning uchta aksiyadorlik jamiyati misolida panel tahlil.....57

SULTANOVA ZUXRA JAKSILIKOVNA

Qaraqalpaqstan Respublikasida region ekonomikasini rivojlantirishda IT park xizmatini amalga oshirish masalalari ham paydalanilgan mumkinliklari.....69

ERGASHEV G'YOS BAXROM O'G'LI

Mamlakat qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportining yalpi ichki mahsulotdagi ulushini oshirish zarurati.....76

URMANOVA UMIDA XAKIMDJANOVNA

Sanoat tarmoqlariga investitsiyalarni jalb etish holati va rivojlanish tendensiyalari.....87

SHAMSIDDINOVA DILNOZA SHAVKAT QIZI

O'zbekiston chirm poyabzal korxonalarida milliy brend qiymatini oshirishning marketing mexanizmlarini takomillashtirish.....97

MUSAYEV OZODJON SHAVKAT O'G'LI

Mehnat resurslarini boshqarishning zamonaviy usullari va ularning iqtisodiy samaradorligi.....106

XALIKCHAYEVA SADOKAT

Qum-shag'al mahsulotlarini realizatsiya qilishda soliq bazasini aniqlash metodologiyasi "Minimal narx" mexanizmining tatbiq chegaralarini takomillashtirish masalalari.....113

XUSANOV SHUXRAT BURXANOVICH

Moliyaviy hisobotlarni qalbakilashtirish xavfi ko'rsatkichlari tizimini ishlab chiqish.....122

QUDRATOV ALISHER ALIJANOVICH, QODIRQULOVA SEVINCH TOIR QIZI	
Qishloq xo'jaligida dukkakli mahsulotlarni yetishtirishda davlatning iqtisodiy tutgan o'rni.....	133
IKROMOVA IRODA	
Transport logistika korxonalari va koridorlari samaradorligini oshirishda milliy logistikani boshqarish markazi platformasi.....	139
AXMADOVA IRODA MUZAFFAR KIZI	
The economic role of professional tour guides in enhancing the quality of ecotourism services.....	153
SODIQOVA NIGORA TURAYEVNA	
Suv resurslari cheklangan sharoitda hududiy ixtisoslashuvni takomillashtirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan O'zbekiston sharoitida foydalanish.....	165
АСРОРОВА МАВЛУДА АБДУШУКУРОВА	
Кадровый потенциал в системе государственной научно-инновационной политики: сравнительный анализ опыта зарубежных стран.....	175
KULIBOYEV AZAMAT SHONAZAROVICH	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida tibbiy xizmatlar kalkulyatsiyasini shakllantirish va xarajatlar hisobining uslubiy muammolari.....	193
UMAROV JAVOHIR BAHODIR O'G'LI	
Tovar operatsiyalari hisobini avtomatlashtirishda integratsiyalashgan axborot tizimlarining roli: jahon tajribasi misolida.....	204
KADIROVA LAZOKAT YUREVNA	
Davlat moliyaviy nazorati jarayonlarini sun'iy intellekt yordamida riskka yo'naltirilgan raqamli nazorat modeli asosida takomillashtirish.....	212
BAXSHULLOYEV FERUZBEK	
The economics of digital water management: a critical review.....	226
TO'XTAYEV UMIDJON SHUHRAT O'G'LI	
Xususiy tibbiy xizmatlar raqobatbardoshligini oshirish iqtisodiy mexanizmi amal qilish tamoyillari.....	236
RAXIMOV ANVAR NORIMOVICH, MIRZAYOROVA HURIYAT UBAYDULLAYEVNA	
Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligi tadbirkorligi samaradorligidagi hududiy tafovutlarni baholash.....	244
XURRAMOV XOLBEK XURRAM O'G'LI	
O'zbekistonning janubiy hududlarida anorchilik tarmog'ining rivojlanish tendensiyalari.....	251
ABDUSHEROZOVA MADINA SODIQJON QIZI	
Agrologistika korxonalarini rivojlantirish va shartnomaviy munosabatlarni takomillashtirish.....	258
ZARIKEYEVA MIYASAR MARATOVNA	
Ekonometrik modellashtirishda endogenlik muammosi: nazariy yondashuvlar va zamonaviy baholash usullari.....	264
KODIROVA GAVHAROI QUTBIDINOVNA	
Sanoat korxonalarining tashkiliy va iqtisodiy xususiyatlari.....	276

DJURAYEVA RUXSORA NEMATILLOYEVNA

Qishloq joylarida aholi turmush farovonligini yaxshilash va bandligini ta'minlash yo'llari (Buxoro viloyati misolida).....283

SULTANOV BAXODIR FAYZULLAYEVICH, SULTANOV AZIZBEK BAXODIR

O'G'LI

Qishloq xo'jaligida melioratsiyadan yashil-raqamli transformatsiyagacha: evolyutsion rivojlanish va boshqaruv modeli.....290

BAYMURATOVA ZINA AQILBEKOVNA

Improving the credit risk management system in commercial banks.....299

SHERQO'ZIYEVA UMIDA ULUG'BEK QIZI

Sun'iy intellekt ta'sirida mehnat bozori: texnologik ishsizlik, kasblar qayta taqsimlanishi va inson kapitaliga yangi talablar.....308

MASHARIPOVA SARVINOZ

Sanoat tarmoqlarida yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida energiya tejamkorligini oshirishda xorij tajribasi.....320

ACHILOV MASHRAB ULUG'BEKOVICH

Intensiv bog'dorchilikni modernizatsiyalashning resurs-integratsiyalashgan mexanizmi.....328

ABDULLAEV MUZAFFAR ABDUJABBAROVICH, KARIEVA GULNORA

ABDULLAEVNA, NARINBAEVA GULNORA KARIMOVNA

Prospects for the formation of the economic mechanism of innovation policy in the regions.....335

ABDULLAYEVA SHAXNOZA ERKINOVNA

O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimida sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari.....345

MAVRULOV RAVSHAN NEMATJONOVICH

Farg'ona vodiysidagi kichik biznes subyektlari faoliyati samaradorligini baholash.....351

QUDRATOV BAHODIR G'AYBULLAEVICH

Buxoro viloyatida elektron xizmatlarni rivojlantirishning hududiy iqtisodiy o'sishga ta'siri.....360

AZIZKHODJA AMONOVICH SHARIPOV

Ownership structure, marketing innovation and market performance in Uzbekistan: evidence from 2020–2025.....369

ABDULLAYEV ILYOS AXMADOVICH, HAMROYEV SAMANDAR ANVAR

O'G'LI

O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan oliy ta'lim tashkilotlari statistik ko'rsatkichlar va ularning dinamikasi.....377

ZAFAR QODIROV ABDIVAXBOVICH

The economic nature, necessity, classification, characteristics, and theoretical foundations of long-term asset valuation.....385

BOBOBEKOV BAXROM KAXXAROVICH

Raqamli iqtisodiyot sharoitida joriy aktivlarni tahlil qilishning axborot ta'minotini takomillashtirish va undan samarali foydalanish usullari.....397

KADIROVA MARALJON MATYAKUBOVNA

Innovatsion faoliyat asosida tekstil korxonalari raqobatbardoshligini baholash va rivojlantirish mexanizmlari.....403

INNOVATSION FAOLIYAT ASOSIDA TEKSTIL KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH VA RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

KADIROVA MARALJON MATYAKUBOVNA

Buxoro davlat universiteti dotsenti, PhD

E-mail: maraljonkadirova@gmail.com

Annotatsiya. Maqola innovatsion faoliyat asosida tekstil korxonalari raqobatbardoshligini baholash va rivojlantirish mexanizmlariga bagishlangan. Tadqiqotda raqobatbardoshlikning iqtisodiy mohiyati ochib berilgan va innovatsiyaning tekstil sanoatidagi o'ziga xos jihatlari aniqlangan. Innovatsion faoliyatning korxonalar raqobatbardoshligiga ta'sir mexanizmi tizimli asoslangan. Amaliy tahlil natijalariga kora tekstil korxonalarida innovatsiyalarni joriy etish samaradorligi baholangan. Innovatsion faoliyatni rivojlantirishga to'sqinlik qiluvchi asosiy omillar moliyaviy cheklovlar, texnologik qoloqlik va malakali kadrlar yetishmasligi sifatida aniqlangan.

Kalit so'zlar: tekstil sanoati, raqobatbardoshlik, innovatsion faoliyat, baholash mexanizmi, raqamli texnologiyalar, samaradorlik.

Аннотация. Статья посвящена механизмам оценки и развития конкурентоспособности текстильных предприятий на основе инновационной деятельности. В исследовании раскрыта экономическая сущность конкурентоспособности и выявлены особенности инновационной деятельности в текстильной промышленности. Системно обоснован механизм влияния инновационной деятельности на конкурентоспособность предприятий. На основе результатов практического анализа проведена оценка эффективности внедрения инноваций на текстильных предприятиях. В качестве основных факторов, препятствующих развитию инновационной деятельности, определены финансовые ограничения, технологическая отсталость и недостаток квалифицированных кадров.

Ключевые слова: текстильная промышленность, конкурентоспособность, инновационная деятельность, механизм оценки, цифровые технологии, эффективность.

Abstract. The article focuses on mechanisms for assessing and developing the competitiveness of textile enterprises based on innovative activity. The study reveals the economic essence of competitiveness and identifies the specific characteristics of innovation in the textile industry. The mechanism through which innovative activity affects the competitiveness of enterprises is systematically substantiated. Based on the results of the practical analysis, the effectiveness of innovation implementation in textile enterprises is assessed. The main factors hindering the development of innovative activity are identified as financial constraints, technological backwardness, and a shortage of qualified personnel.

Keywords: textile industry, competitiveness, innovative activity, assessment mechanism, digital technologies, efficiency.

KIRISH

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida globallashuv jarayonlarining chuqurlashishi va xalqaro raqobatning keskin kuchayishi barcha sohalar qatori tekstil sanoati korxonalarini ham doimiy ravishda yangi texnologik va boshqaruv yechimlarini izlashga undamoqda. Tekstil sanoati ko'plab mamlakatlar, jumladan O'zbekiston iqtisodiyotida muhim tarmoqlardan biri bo'lib, u aholi bandligini ta'minlash, ekspot salohiyatini oshirish va sanoat ishlab chiqarishida salmoqli ulushga ega. Shu sababli, ushbu tarmoqning raqobatbardoshligini oshirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biriga aylangan. Innovatsion faoliyat

esa ushbu vazifani hal etishning asosiy vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Aynan innovatsiyalar orqali korxonalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirishi, mahsulot sifatini yaxshilashi, xarajatlarni kamaytirishi, energiya va resurslarni tejashi hamda yangi bozorlarga chiqish imkoniyatiga ega bo'lishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, innovatsion faoliyat asosida tekstil korxonalarining raqobatbardoshligini baholash va uni rivojlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada tekstil sanoatidagi innovatsion jarayonlarning nazariy-uslubiy asoslari, tarmoqdagi amaliy holat tahlili, innovatsiyalarni joriy etish samaradorligi, shuningdek, mavjud to'siqlar va ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan. Tadqiqot natijalari korxonalar va soha mutaxassislari uchun amaliy tavsiyalar berishga, shuningdek, tarmoqda innovatsion rivojlanish strategiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion faoliyat zamonaviy tekstil korxonalarining raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Global bozorda raqobatning kuchayishi sharoitida korxonalar uchun ishlab chiqarish hajmini oshirish bilan bir qatorda mahsulot sifatini yaxshilash, yangi texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va iste'molchilar talabiga tez moslashish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu jihatdan innovatsion faoliyatni korxona raqobatbardoshligini shakllantiruvchi tizimli omil sifatida o'rganish dolzarb hisoblanadi.

Kadirova va hammualliflarining tadqiqotida O'zbekistonda barqaror rivojlanish jarayonlarini statistik-regression usullar yordamida baholash masalalari ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda statistik va ekonometrik usullardan foydalanish boshqaruv qarorlarining ilmiy asoslanganligini oshirish imkonini berishi ko'rsatilgan [1]. Mazkur metodologik yondashuvdan tekstil korxonalarining innovatsion faolligi va raqobatbardoshligi o'rtasidagi bog'liqlikni miqdoriy baholashda foydalanish mumkin.

Kadirova va Ibrokhimova O'zbekistonda xalqaro sertifikatlashtirish va standartlashtirish tizimlarining rivojlanishini tadqiq qilib, xalqaro standartlarga muvofiqlik korxonalarning ichki va tashqi bozordagi raqobat imkoniyatlarini kengaytiruvchi omil ekanligini ta'kidlaydi [2]. Tekstil sanoati uchun ushbu masala ayniqsa muhim bo'lib, xalqaro standartlarga javob beradigan mahsulotlar eksport bozorlariga chiqish imkoniyatini oshiradi.

Kadirova va Eshbekovning tadqiqotida resurslardan ikkilamchi foydalanish, yopiq sikl iqtisodiyoti va iqtisodiy-ekologik mezonlar masalalari yoritilgan [3]. Ushbu yondashuv tekstil korxonalarida ishlab chiqarish chiqindilarini qayta ishlash, xomashyo va energiyadan samarali foydalanish hamda ekologik innovatsiyalarni joriy etish orqali raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlarini asoslash uchun muhimdir.

Kadirova va Bo'stonova universitet-sanoat hamkorligi asosida zamonaviy kadrlarni tayyorlash modelini tadqiq etgan. Mualliflar ta'lim va ishlab chiqarish

o'rtasidagi hamkorlik innovatsion iqtisodiyot uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarga ega mutaxassislarni shakllantirishda muhim ekanligini ko'rsatgan [4]. Tekstil sanoatida yangi texnologiyalarni o'zlashtirish va raqamli ishlab chiqarishni tashkil etish malakali kadrlar bilan bevosita bog'liq.

Innovatsiya tushunchasini statistik jihatdan o'lchash va baholashda xalqaro metodologik standartlar alohida ahamiyatga ega. OECD va Eurostat tomonidan ishlab chiqilgan Oslo Manual innovatsiyani mahsulot, jarayon, marketing va tashkiliy faoliyatdagi yangi yoki sezilarli darajada takomillashtirilgan yechimlar orqali izohlab, korxonalarining innovatsion faolligini statistik baholash uchun metodologik asos yaratadi [5]. Mazkur yondashuv tekstil korxonalarida innovatsion faoliyat ko'rsatkichlarini shakllantirish uchun asos bo'la oladi.

Innovatsion rivojlanishning mamlakatlar raqobatbardoshligiga ta'sirini baholashda Global Innovation Index muhim xalqaro manbalardan biridir. WIPO tomonidan tayyorlanadigan Global Innovation Index mamlakatlarning innovatsion salohiyati, bilim va texnologiyalar, inson kapitali hamda biznes rivojlanishi bilan bog'liq ko'rsatkichlarni kompleks baholaydi [6]. Ushbu metodologik yondashuv tekstil sanoatida innovatsion muhitning raqobatbardoshlikka ta'sirini tahlil qilishda qo'llanishi mumkin.

Porter raqobatbardoshlikni korxonaning bozorda barqaror ustunlik yaratish qobiliyati bilan bog'lab, innovatsiya va texnologik yangilanishni raqobat ustunligining muhim manbalaridan biri sifatida ko'rsatgan [7]. Uning yondashuvida ishlab chiqarish xarajatlari, mahsulot differensifikatsiyasi, texnologik imkoniyatlar va bozor strategiyasi o'zaro bog'liq holda ko'rib chiqiladi. Bu jihatlar tekstil korxonalarining raqobatbardoshligini baholashda muhim mezon bo'lib xizmat qiladi.

Teece tadqiqotlarida korxonalarining o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashish qobiliyati dinamik imkoniyatlar konsepsiyasi orqali tushuntiriladi. Muallif korxonalarining yangi imkoniyatlarni aniqlash, ulardan foydalanish va mavjud resurslarini qayta tashkil etish qobiliyati uzoq muddatli raqobatbardoshlik uchun muhimligini asoslaydi [8]. Tekstil sanoatida moda tendensiyalari, texnologik o'zgarishlar va iste'molchilar talabining tez almashishi bunday dinamik imkoniyatlarning ahamiyatini oshiradi.

Gereffi global qiymat zanjirlarida korxonalarining xalqaro ishlab chiqarish tizimlariga integratsiyalashuvi va qo'shilgan qiymat yaratish imkoniyatlarini tahlil qilgan [9]. Tekstil sanoati xalqaro qiymat zanjirlariga yuqori darajada integratsiyalashgan tarmoqlardan biri bo'lgani sababli innovatsion texnologiyalarni joriy etish, xalqaro standartlarga moslashish va mahsulotning qo'shilgan qiymatini oshirish korxonalarining xalqaro raqobatbardoshligini kuchaytiradi.

Frank, Dalenogare va Ayala Industry 4.0 texnologiyalarining ishlab chiqarish korxonalarida qo'llanilish shakllarini tadqiq etib, raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarining samaradorligi va moslashuvchanligini oshirish imkonini berishini ko'rsatgan [10]. Ushbu yondashuv tekstil korxonalarida

avtomatlashtirish, raqamli monitoring, aqlli ishlab chiqarish va ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv tizimlarini rivojlantirishning ahamiyatini ko'rsatadi.

Ivanov va Dolgui raqamli ta'minot zanjiri konsepsiyasini rivojlantirib, raqamli egizaklar va real vaqt ma'lumotlaridan foydalanish ta'minot zanjiridagi uzilishlarni boshqarish va korxona barqarorligini oshirishga yordam berishini ko'rsatgan [11]. Tekstil korxonalarida xomashyo yetkazib berish, ishlab chiqarish va tayyor mahsulotni sotish jarayonlarini raqamlashtirish raqobatbardoshlikni oshiruvchi omil sifatida qaralishi mumkin.

Tortorella va hammualliflar lean manufacturing va Industry 4.0 texnologiyalari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganib, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish va raqamli texnologiyalarni integratsiyalash korxonalarning samaradorligini oshirishini ko'rsatgan [12]. Tekstil ishlab chiqarishida ortiqcha xarajatlarni qisqartirish, ishlab chiqarishdagi yo'qotishlarni kamaytirish va resurslardan oqilona foydalanish korxona raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Buer, Strandhagen va Chan Industry 4.0 va lean manufacturing o'rtasidagi aloqani tahlil qilib, raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarining shaffofligi, tezkorligi va samaradorligini oshirish imkoniyatiga ega ekanligini ta'kidlagan [13]. Mazkur yondashuv tekstil korxonalarida raqamlashtirishni innovatsion faoliyatning muhim tarkibiy qismi sifatida baholash imkonini beradi.

Tekstil sanoatining xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlashda ishlab chiqarishning servislashtirilishi ham muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Dachs va hammualliflar ishlab chiqaruvchi kompaniyalarda servis faoliyatining rivojlanishi va xalqaro bozorlarga chiqish o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgangan [14]. Ushbu yondashuvdan tekstil korxonalarida mahsulot bilan birga qo'shimcha xizmatlar, individual buyurtmalar, dizayn va mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni rivojlantirish zaruratini asoslashda foydalanish mumkin.

O'zbekiston sharoitida innovatsion rivojlanish va sanoat raqobatbardoshligini ta'minlash masalalari mamlakat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. World Bank tomonidan O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanish istiqbollari bo'yicha olib borilgan tahlillarda xususiy sektor faolligini oshirish, texnologik modernizatsiya, investitsiyalarni jalb qilish va mehnat unumdorligini oshirish iqtisodiy rivojlanishning muhim omillari sifatida ko'rsatiladi [15]. Mazkur yondashuv tekstil sanoatida innovatsion faoliyatni rivojlantirish va korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish uchun ham dolzarbdir.

Shunday qilib, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili innovatsion faoliyat tekstil korxonalarining raqobatbardoshligiga texnologik modernizatsiya, mahsulot sifati, ishlab chiqarish samaradorligi, raqamlashtirish, xalqaro standartlarga muvofiqlik, inson kapitali, resurslardan foydalanish va eksport salohiyati orqali ta'sir qilishini ko'rsatadi [1–15]. Shu bilan birga, O'zbekiston tekstil korxonalarida mazkur omillarning raqobatbardoshlikka ta'sirini yagona tizimda kompleks baholash va innovatsion faollik asosida korxona raqobatbardoshligini

oshirishning amaliy mexanizmlarini ishlab chiqish masalasi qo'shimcha tadqiqotlarni talab etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini tekstil korxonalarining innovatsion faolligi va raqobatbardoshligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash hamda mavjud rivojlanish mexanizmlarini baholash tashkil etadi. Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik guruhlash, ekspert baholash, indeks usuli va ekonometrik tahlil usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot jarayonida tekstil korxonalarining raqobatbardoshligini baholash uchun mahsulot sifati, mehnat unumdorligi, ishlab chiqarish tannarxi, eksport hajmi, innovatsion mahsulotlar ulushi, asosiy vositalarning yangilanish darajasi, raqamli texnologiyalardan foydalanish va resurslardan foydalanish samaradorligi kabi ko'rsatkichlar asosiy mezon sifatida olindi. Innovatsion faollik esa yangi texnologiyalarni joriy etish, yangi mahsulotlar ishlab chiqarish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, raqamlashtirish va xodimlarning malakasini oshirish ko'rsatkichlari orqali baholandi.

Ko'rsatkichlarning turli o'lchov birliklariga ega ekanligini hisobga olib, ularni taqqoslanadigan holatga keltirish uchun normallashtirish usuli qo'llanildi. Natijada innovatsion faollik va raqobatbardoshlikni ifodalovchi integral ko'rsatkichlarni shakllantirish imkoniyati yaratildi. Integral baholash natijalari korxonalarni innovatsion rivojlanish va raqobatbardoshlik darajasi bo'yicha guruhlashga xizmat qildi.

Tadqiqotda innovatsion faoliyatning raqobatbardoshlikka ta'sirini aniqlash maqsadida korrelyatsion va regressiya tahlilidan foydalanildi. Bunda raqobatbardoshlik darajasi natijaviy ko'rsatkich, innovatsion faollik, raqamlashtirish darajasi, mehnat unumdorligi, investitsiyalar hajmi va texnologik yangilanish esa ta'sir etuvchi omillar sifatida qaraldi. Ekonometrik tahlil orqali omillar o'rtasidagi bog'liqlikning yo'nalishi va kuchi aniqlandi.

Shuningdek, model natijalarining statistik ishonchliligini ta'minlash uchun determinatsiya koeffitsiyenti, Fisher va Student mezonlari hamda zarur hollarda geteroskedastiklik diagnostikasidan foydalanish ko'zda tutildi. Mazkur yondashuv innovatsion faoliyatning tekstil korxonalari raqobatbardoshligiga ta'sirini miqdoriy jihatdan baholash imkonini beradi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasining rasmiy statistik ma'lumotlari, tekstil sanoati korxonalarining iqtisodiy ko'rsatkichlari, xalqaro statistik ma'lumotlar, ilmiy maqolalar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda korxonalarning innovatsion faoliyatiga oid ma'lumotlar tashkil etdi. Tadqiqot natijalari asosida tekstil korxonalarida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish, malakali kadrlar tayyorlash va xalqaro standartlarga moslashish orqali raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tekstil sanoati global miqyosda jadal o'zgarishlar va raqobat kuchayishi sharoitida rivojlanmoqda. Innovatsion faoliyatni joriy etish korxonalarning raqobatbardoshligini oshirishning asosiy omillaridan biriga aylangan. Ushbu bo'limda dunyo va O'zbekiston tekstil sanoatida innovatsiyalarni joriy etishning hozirgi holati tahlil qilinib, uning samaradorlik ko'rsatkichlari raqamli faktlar asosida baholanadi.

Jahon tekstil bozori hajmi 2025-yilda 6601,3 milliard dollarni tashkil etgan va 2026-yilga borib 7029,7 milliard dollarga yetishi prognoz qilinmoqda, yillik o'sish sur'ati 6,5 foizni tashkil etadi. Dunyo miqyosida tekstil va tikuvchilik sanoatida 75 milliondan ortiq kishi mehnat qiladi. Xitoy 2025-yilda jahon tekstil va tikuvchilik mahsulotlari savdosining 30 foizdan ortig'ini tashkil etib, dunyodagi eng yirik yetkazib beruvchi davlat hisoblanadi. Xitoyda bir yilda 700 milliard donadan ziyod tayyor kiyim ishlab chiqariladi.

Jahon miqyosida innovatsiyalar asosan uch yo'nalishda rivojlanmoqda. Birinchidan, yuqori unumli to'qimachilik materiallari bo'yicha issiqlikni tartibga soluvchi, elektr o'tkazuvchi, suv o'tkazmaydigan va boshqa maxsus xususiyatlarga ega matolar ishlab chiqarilmoqda. Ikkinchidan, yashil innovatsiyalar qayta ishlanadigan tolalar, suv va energiya tejankor texnologiyalarni o'z ichiga oladi. Uchinchidan, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali ishlab chiqarish samaradorligi oshirilmoqda. Xitoy oliy innovatsion rivojlangan hududlarida o'rtacha tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari intensivligi 4,5 foizga yetgan. Taqqoslash uchun, 2025-yilga mo'ljallangan butun mamlakat bo'yicha o'rtacha daraja atigi 1,3 foizni tashkil etgan.

2025-yilda Xitoyda ishlab chiqarishning ko'lami bo'yicha butun yil davomida sanoatlashgan korxonalar darajasida sanoat ishlab chiqarish qiymatining o'sishi 1,8 foizni tashkil etgan. To'qimachilik sanoatida bu ko'rsatkich 3,0 foiz, kimyo tolalari sanoatida 8,2 foiz, tikuvchilik sanoatida esa minus 3,0 foiz bo'lgan. Ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasi to'qimachilik sanoatida 77,5 foiz va kimyo tolalari sanoatida 85,8 foizni tashkil etgan. Bu raqamlar butun sanoat bo'yicha o'rtacha ko'rsatkich 74,4 foizdan yuqori ekanligini ko'rsatadi. Investitsiyalar bo'yicha 2025-yilda to'qimachilik sanoatiga asosiy kapitalga investitsiyalar 4,3 foiz, tikuvchilik sanoatiga 5,2 foiz va kimyo tolalari sanoatiga 12,3 foizga oshgan.

2025-yilning birinchi sakkiz oyi natijalariga ko'ra Xitoy to'qimachilik korxonalarining daromadi 15155,2 milliard yuanga yetgan bo'lib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 2,2 foizga o'sgan. Sof foyda 426,4 milliard yuanni tashkil etgan, bu 7,0 foiz o'sish demakdir. To'qimachilik sanoatining daromadlilik darajasi 3,0 foizni tashkil etgan. Shu bilan birga, 2025-yilning to'qqiz oyida aksiyadorlik jamiyatlarining 40 foizi zarar bilan ishlagan, ammo bu ko'rsatkich o'tgan yilga nisbatan 19 foizga kamaygan. Bu iqtisodiyotning yaxshilanib borayotganidan dalolat beradi.

2025-yilda Xitoyning to'qimachilik mahsulotlari va kiyim-kechak eksporti 2937,7 milliard dollarni tashkil etgan, bu o'tgan yilga nisbatan 2,4 foizga kam. Ulardan to'qimachilik mahsulotlari eksporti 1425,8 milliard dollarni tashkil etib, 0,5 foiz o'sgan. Eksport tarkibida tayyor mahsulotlar ulushi o'smoqda, to'qimachilik mahsulotlari ulushi 2021-yildagi 46,3 foizdan 2025-yilda 47,1 foizgacha oshgan, tikuvchilik mahsulotlari ulushi esa 53,7 foizdan 52,9 foizgacha kamaygan. AQShga eksport 449,3 milliard dollarni tashkil etgan bo'lib, o'tgan yilga nisbatan 11,8 foizga kamaygan. Bu asosan 2025-yil aprel oyidagi o'zaro teng boj siyosati bilan bog'liq. Yevropa Ittifoqiga eksport 407,6 milliard dollarni tashkil etgan, bu 1,8 foiz o'sishdir. ASEAN davlatlariga eksport 499 milliard dollarga yetgan, bu 6,1 foiz kamayishdir. Bir belbog' bir yo'l davlatlariga eksport hajmi 1596,3 milliard dollarni tashkil etgan. Bu umumiy eksportning 54,3 foizini tashkil qiladi.

O'zbekiston iqtisodiyotida tekstil sanoati muhim o'rin tutadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil yakunlariga bag'ishlangan ma'ruzasiga ko'ra, tarmoqda ishlab chiqarish hajmi 134 trln so'mga yetib, o'sish 6,3 foizni tashkil etgan. Qabul qilingan xorijiy investitsiyalar 2,1 mlrd dollarni tashkil etgan. Eksport hajmi 2,5 mlrd dollarga yetgan. So'hada bandlar soni 623 ming kishini tashkil etadi va 650 mingga yetkazish rejalashtirilgan. O'zbekiston 2025-yilning yanvar-avgust oylarida 58,5 trln so'mlik to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqargan. Mamlakat paxta xom ashyosi ishlab chiqarish bo'yicha jahonda 7-o'rinni egallaydi.

Innovatsiyalarni joriy etishning samaradorlik ko'rsatkichlari tahlil qilinganda, 2025-yilda Xitoyning bir qator yetakchi to'qimachilik korxonalari tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari xarajatlarining ulushini 4,0 foizdan yuqori darajaga yetkazgan. Masalan, HuaMao kompaniyasida 1,38 mlrd yuan tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari xarajatlari qayd etilgan, bu 24,67 foizga o'sgan. Xitoyda 2025-yilda integral patent talabnomalari soni bo'yicha 38 295 ta patent so'rovi qayd etilgan. Kimyo sanoati va funksional to'qimachilik materiallari, sun'iy intellekt va avtomatlashtirish texnologiyalari bo'yicha eng ko'p patentlar berilgan.

1-jadval

O'zbekiston tekstil sanoatining 2025 yildagi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari

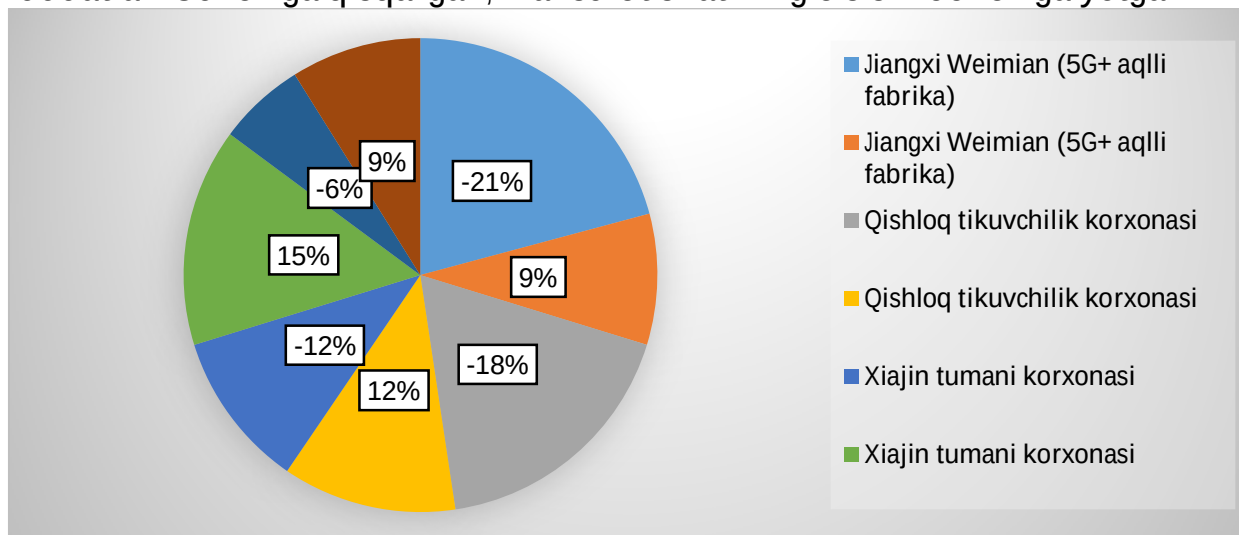
Ko'rsatkich	Qiymati	O'tgan yilga nisbatan o'sish
Ishlab chiqarish hajmi	134 trln so'm	+6,3%
Qabul qilingan xorijiy investitsiyalar	2,1 mlrd dollar	-
Eksport hajmi	2,5 mlrd dollar	ijobiy o'sish
Bandlar soni	623 ming kishi	650 mingga yetkazish rejalashtirilgan

Manba: muallif ishlanmasi.

Murakkab texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi haqida bir qator misollar keltirish mumkin. Jiangxi Weimian Textil Guruhi 5G plus aqlli fabrika

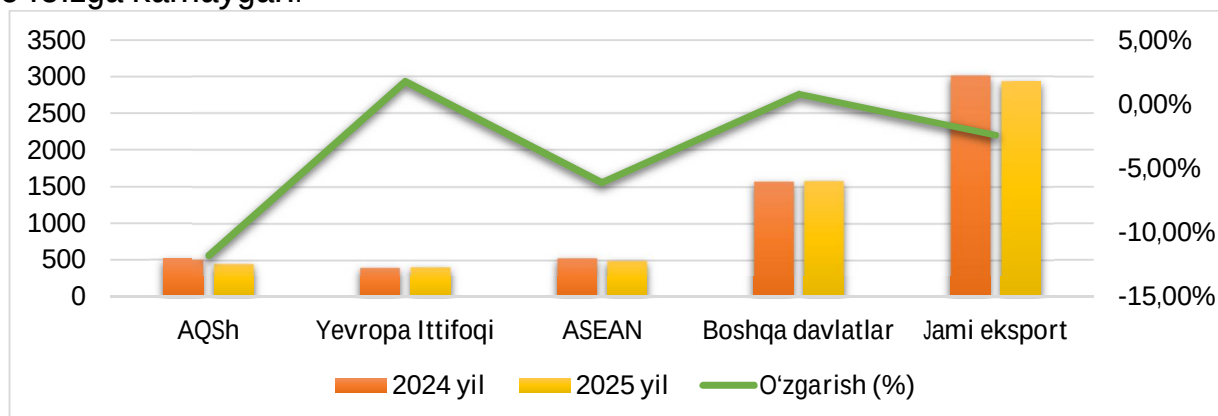
loyihasini joriy etgan. Natijada mehnat xarajatlari 70 foizga kamaygan, ishlab chiqarish samaradorligi 30 foizga oshgan. Ushbu rivojlangan yechimlar 200 ga yaqin korxonada joriy qilingan va 400 ming shpindel hajmini qamrab olgan. Yana bir misol, Qishloqning kichik shahridagi tikuvchilik korxonasida raqamli texnologiyalardan foydalanish natijasida 60 foiz mehnat xarajatlarini tejash imkoniyati yaratilgan. Ishlab chiqarish samaradorligi 40 foizga oshgan, buyurtma muddatlari 30 foizga qisqargan, mahsulot sifatining o'sishi 99 foizga yetgan.

Manba: muallif ishlanmasi.

1-rasm. Xitoy tekstil korxonalarida innovatsiyalarni joriy etish samaradorligi

Xiajin tumanidagi korxonada asbob-uskunalarini almashtirish va ishlab chiqarish liniyasini o'zgartirish strategiyasidan keyin ishlab chiqarish samaradorligi 50 foizga oshgan, energiya xarajatlari 36 foizga kamaygan, bir tonna ipni qayta ishlash xarajatlari 1500 yuanga kamaygan. Nantong shahrida butunlay elektr energiyasini qayta tiklanuvchi manbalardan quyosh va shamoldan oladigan birinchi karbon neytral aqlli fabrika qurilgan. Unda ishlab chiqarish samaradorligi 30 foizga oshgan va umumiy energiya xarajatlari 20 foizga kamaygan.

Manba: muallif ishlanmasi.

2-rasm. Xitoy to'qimachilik va tikuvchilik mahsulotlari eksporti asosiy bozorlar kesimida (mlrd dollar)

Xulosa qilib aytganda, innovatsiyalar, ayniqsa raqamlashtirish va sun'iy intellektni qo'llash, samaradorlikni 30-50 foizga oshirish, xarajatlarni 20-70 foizga qisqartirish, mahsulot sifatini standartga moslashtirish va xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikni ta'minlash imkonini beradi. O'zbekiston uchun jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, mamlakat ishlab chiqarish hajmini oshirish va eksportni diversifikatsiya qilish orqali jahon bozorlarida o'z o'rnini topishi mumkin. Innovatsion faoliyatni joriy etish raqobatbardoshlikni oshirishning muhim mexanizmi bo'lib, uning muvaffaqiyati asosan investitsiyalar oqimi va texnologik modernizatsiyaga bog'liq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, jahon tekstil sanoatida innovatsion faoliyat raqobatbardoshlikni oshirishning asosiy omili hisoblanadi. Xitoy misolida 5G va sun'iy intellekt asosidagi aqlli fabrikalar ishlab chiqarish samaradorligini 30-50 foizga oshirib, mehnat va energiya xarajatlarini 70 foizgacha kamaytirgan. O'zbekiston tekstil sanoati ham 2025-yilda 134 trln so'm mahsulot ishlab chiqarib, eksportni 2,5 mlrd dollarga yetkazgan, biroq innovatsiyalarni joriy etish darajasi hali pastligicha qolmoqda. Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqilgan. Birinchidan, tekstil korxonalarida raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini joriy etishni kengaytirish zarur. Ikkinchidan, davlat tomonidan innovatsion loyihalarni moliyalashtirish uchun imtiyozli kreditlar va subsidiyalar ajratish tavsiya etiladi. Uchinchidan, xorijiy tajriba asosida klaster yondashuvini rivojlantirish va ilmiy-tadqiqot institutlari bilan hamkorlikni kuchaytirish lozim. To'rtinchidan, malakali kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va sanoatda yashil innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash muhim. Ushbu chora-tadbirlar tekstil korxonalarining xalqaro bozorlarda raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tekstil korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion faoliyat strategik ahamiyatga ega. Zamonaviy sharoitda korxonaning bozordagi mavqei faqat ishlab chiqarish hajmi va mahsulot tannarxi bilan emas, balki yangi texnologiyalarni o'zlashtirish, mahsulot assortimentini yangilash, raqamli texnologiyalardan foydalanish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va xalqaro standartlarga moslashish darajasi bilan ham belgilanadi.

Tahlillar asosida innovatsion faoliyatning korxona raqobatbardoshligiga ta'siri bir nechta yo'nalishlarda namoyon bo'lishi aniqlandi. Jumladan, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish unumdorligini oshirish va mahsulot tannarxini pasaytirishga, yangi mahsulotlarni ishlab chiqarish esa bozor talabini qondirish va mahsulot differensifikatsiyasini kuchaytirishga xizmat qiladi. Raqamlashtirish ishlab chiqarish jarayonlarini monitoring qilish, resurslardan foydalanishni optimallashtirish va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, xalqaro standartlashtirish va sertifikatlashtirish tizimlariga moslashish tekstil korxonalarining eksport salohiyatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Xalqaro bozorlarda raqobat qilish uchun mahsulot sifati, ekologik xavfsizlik, ishlab chiqarish texnologiyasi va mehnat standartlariga qo'yiladigan talablarni ta'minlash zarur. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalarni samarali joriy etish malakali kadrlar mavjudligi bilan chambarchas bog'liq.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, tekstil korxonalarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish bo'yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Korxonalarda innovatsion rivojlanish strategiyasini joriy etish. Har bir tekstil korxonasida texnologik modernizatsiya, yangi mahsulot ishlab chiqarish, raqamlashtirish va eksportni kengaytirishni qamrab oluvchi uzoq muddatli innovatsion rivojlanish dasturini ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

2. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish. Ishlab chiqarishni avtomatlashtirish, ERP va CRM tizimlari, raqamli monitoring, sun'iy intellekt elementlari hamda ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish korxonalarning ishlab chiqarish va boshqaruv samaradorligini oshiradi.

3. Innovatsion faoliyatni baholashning kompleks tizimini shakllantirish. Korxonalar innovatsion faolligini baholashda yangi mahsulotlar ulushi, texnologik yangilanish darajasi, ilmiy-tadqiqot xarajatlari, raqamlashtirish darajasi, mehnat unumdorligi va innovatsion mahsulotlar eksporti kabi ko'rsatkichlardan foydalanish taklif etiladi.

4. Malakali kadrlar tayyorlash tizimini kuchaytirish. Universitetlar va tekstil korxonalari o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish, dual ta'limni rivojlantirish, xodimlarni qayta tayyorlash va raqamli kompetensiyalarini oshirish innovatsion loyihalarning samaradorligini ta'minlaydi.

5. Universitet-sanoat hamkorligini rivojlantirish. Tekstil korxonalarining amaliy muammolarini oliy ta'lim muassasalari va ilmiy-tadqiqot tashkilotlari bilan birgalikda hal qilish, qo'shma ilmiy loyihalar va tajriba-konstruktorlik ishlanmalarini moliyalashtirish zarur.

6. Xalqaro sertifikatlashtirishni rag'batlantirish. Korxonalarning xalqaro standartlar asosida faoliyat yuritishi, mahsulot sifatini boshqarish tizimlarini takomillashtirishi va eksport bozorlariga mos sertifikatlarni olishiga tashkiliy va moliyaviy ko'mak berish lozim.

7. Yashil innovatsiyalarni joriy etish. Suv va energiya sarfini kamaytiruvchi texnologiyalar, chiqindilarni qayta ishlash, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish va ekologik toza ishlab chiqarish texnologiyalarini kengaytirish taklif etiladi.

8. Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish. Texnologik modernizatsiya va innovatsion loyihalarni amalga oshirayotgan tekstil korxonalariga imtiyozli moliyalashtirish, grantlar va investitsiya mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

9. Eksportga yo'naltirilgan innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash. Yuqori qo'shilgan qiymatga ega, dizayn va texnologik jihatdan yangilangan tekstil mahsulotlarini ishlab chiqarish orqali xalqaro bozorlarda O'zbekiston korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish mumkin.

Umuman olganda, innovatsion faoliyatni texnologik modernizatsiya, raqamlashtirish, inson kapitali, xalqaro standartlashtirish, yashil iqtisodiyot va eksport strategiyasi bilan integratsiyalash tekstil korxonalarining uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi. Mazkur yo'nalishlarning kompleks ravishda amalga oshirilishi korxonalarning ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, yangi bozorlarni egallash va yuqori qo'shilgan qiymat yaratish imkoniyatlarini kengaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Kadirova, M., Turobova, H., Ruziyev, S., Boltayeva, Sh., & Kudratov, A. (2025). A Regression Analysis for Sustainable Waste Management in Uzbekistan. E3S Web of Conferences, 661, 04004.
2. Kadirova, M. M., & Ibrokhimova, D. (2026). Development of International Certification and Standardization Systems in Uzbekistan. American Journal of Education and Learning. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18159195>
3. Kadirova, M. M., & Eshbekov, M. (2026). Agroindustrial biomassaning ikkilamchi utilizatsiyasi – yopiq sikl iqtisodiy modelining infratuzilmaviy tayanchi: iqtisodiy-ekologik mezonlar va milliy amaliyot. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot elektron jurnali.
4. Kadirova, M. M., & Bo'stonova, M. Sh. (2026). Yashil kadrlar tayyorlashda universitet–sanoat hamkorligini rivojlantirish modeli. Marketing: ilmiy, amaliy va ommabop jurnal.
5. OECD/Eurostat. (2018). Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. 4th ed. OECD Publishing.
6. World Intellectual Property Organization. (2024). Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship. Geneva: WIPO.
7. Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press.
8. Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. Long Range Planning, 51(1), 40–49.
9. Gereffi, G. (2018). Global Value Chains and Development: Redefining the Contours of 21st Century Capitalism. Cambridge University Press.
10. Frank, A. G., Dalenogare, L. S., & Ayala, N. F. (2019). Industry 4.0 technologies: Implementation patterns in manufacturing companies. International Journal of Production Economics, 210, 15–26.
11. Ivanov, D., & Dolgui, A. (2021). A digital supply chain twin for managing the disruption risks and resilience in the era of Industry 4.0. Production Planning & Control, 32(9), 775–788.

12. Tortorella, G. L., Fogliatto, F. S., Mac Cawley Vergara, A., & Marodin, G. A. (2020). Lean manufacturing implementation: Leading to Industry 4.0. *Production Planning & Control*, 31(13–14), 1045–1061.
13. Buer, S.-V., Strandhagen, J. O., & Chan, F. T. S. (2018). The link between Industry 4.0 and lean manufacturing: Mapping current research and establishing a research agenda. *International Journal of Production Research*, 56(8), 2924–2940.
14. Dachs, B., Biege, S., Borowiecki, M., Lay, G., Jäger, A., & Schartinger, D. (2014). Production servitization and internationalisation of manufacturing companies. *Technological Forecasting and Social Change*, 83, 1–10.
15. World Bank. (2024). *Uzbekistan Country Economic Memorandum: Toward a More Dynamic and Inclusive Economy*. Washington, DC: World Bank.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjournal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan C-5669225 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy